

FOR OFFICIAL USE

--	--	--	--	--	--

Teisteanais
Nàiseanta
2017

Comharra

X732/75/01

Nàiseanta 5

DIHAOINE, 2 ÒGMHIOS

1:00 F – 2:40 F

Gàidhlig
Leughadh
Gàidhlig Reading

* X 7 3 2 7 5 0 1 *

Lìon na bogsaichean seo agus leugh na tha sgrìobhte gu h-ìosal.

Làn ainm sgoile no colaiste

Baile

Ciad ainm(ean)

Sloinneadh

Àireamh an
t-suidheachain

Latha breith

Latha

--	--

Mìos

--	--

Bliadhna

--	--

Àireamh an oileanaich

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Comharran gu lèir — 30

Leugh an earrann agus feuch na ceistean UILE. Sgrìobh do fhreagairtean gu soilleir anns na beàrnan san leabhran.

Tha àite a bharrachd airson fhreagairtean aig deireadh an leabhraìn seo. Ma chleachdas tu an t-àite sin, feumaidh tu àireamh na ceiste a tha thu a' freagairt a chomharrachadh gu soilleir.

Cleachd inc **gorm** no **dubh**.

Tha leabhran nam freagairtean eile ann airson Sgrìobhadh. Cuir do fhreagairtean airson Sgrìobhadh ann an leabhran nam freagairtean airson Sgrìobhadh.

Mus fàg thu seòmar na deuchainne, feumaidh tu na leabhraìn a thoirt don Fhreiceadan; mura dèan thu sin, dh'fhaodadh tu na comharran gu lèir airson a' phàipeir a chall.

* X 7 3 2 7 5 0 1 0 1 *

Comharran gu lèir — 30
Leugh an earrann agus feuch na ceistean UILE.

Tha an earrann a leanas ag innse dhuinn mu àite shònraichte ann an Alba.

Caisteal Dhùn Èideann

'S e glè bheag de ghnìomhachasan ann an Alba a tha cho cudromach ri turasachd. Thathar a' meas gum bi turasachd a' cur faisg air deich billean not ri eaconamaidh na h-Alba gach bliadhna. Tha turasachd cuideachd a' cumail cosnadh ri còrr is dà cheud mìle neach air feadh na dùthcha. 'S iomadh rud a bhios a' tàladh luchd-turais às gach ceàrnaidh den t-saoghal a dh'Alba: bòidhchead nàdarra na tìre, biadh agus deoch dùthchasach agus cur-seachadan a-muigh a leithid iasgach, golf, coiseachd-monaidh agus spòrsan-uisge. Ach tha aon nì a tha a' tarraing luchd-turais a bharrachd air rud sam bith eile: Caisteal Dhùn Èideann. Gu dearbh, thadhail mu mhillean gu leth de luchd-turais air a' chaisteal an-uiridh.

Chithear fhathast cho tèarainte 's a bhiodh an caisteal anns na linntean a chaidh seachad nuair a bhiodh ionnsaigh tric air a thoirt air. 'S ann air creag mhòr chas am meadhan baile Dhùn Èideann a tha e na sheasamh. Tha an caisteal mar sin suidhichte gu h-àrd os cionn a' bhaile is sealladh math air gach taobh. 'S e glè bheag de bhailtean san t-saoghal aig a bheil cridhe cho eachdraidheil agus brèagha ri Dùn Èideann.

Agus gun teagamh 's e caisteal eachdraidheil a th' ann an Caisteal Dhùn Èideann. Tha arc-eòlaichean air sgrùdadh a dhèanamh air làrach a' chaisteil agus tha iad air fianais a lorg gun robh daoine a' fuireach an sin bho chionn dà mhìle bliadhna. Chaidh an caisteal fhèin a thogail anns an dàrna linn deug agus b' ann an sin a bhiodh rìghrean na h-Alba a' gabhail còmhnaidh. Leis nach robh rìgh ann an Alba às dèidh Aonadh nan Crùintean ann an 1603, cha b' e caisteal rìoghail a bh' ann tuilleadh agus cha deach a chleachdadh ach mar ghearastan anns na linntean an dèidh sin. Gu fortanach, chaidh aithneachadh gun robh an caisteal air leth cudromach do dhualchas na h-Alba agus chaidh obair càraidh a dhèanamh air tric bhon uair sin. San latha an-diugh, 's ann air a' bhuidheann *Àrainneachd Eachdraidheil na h-Alba* a tha uallach airson an caisteal a ghleidheadh agus a ruith mar ionad-turasachd. Taobh a-staigh a' chaisteil tha taighean-bìdh, bùithtean agus mòran thaisbeanaidhean eachdraidheil. Tha ionad-foghlaim ann cuideachd a bhios a' cur thachartasan air dòigh airson sgoiltean.

A bharrachd air a bhith na àite air leth tarraingeach do luchd-turais san latha an-diugh, tha Caisteal Dhùn Èideann aithnichte air feadh an t-saoghail leis gun tèid Tatù Fèis Dhùn Èideann a chumail an sin gach bliadhna anns an Lùnastal. Thèid an tachartas a chraoladh air an telebhisean ann an trithead dùthaich agus coimheadaidh faisg air ceud millean neach air an tachartas.

'S beag an t-iongnadh mar sin gu bheil Caisteal Dhùn Èideann mar ìomhaigh air Alba air feadh an t-saoghail. Tha an caisteal ainmeil cuideachd airson a' ghunna a tha air a losgadh aig uair gach latha, ach Latha na Sàbaid, Dihaoine na Ceusta agus Latha na Nollaige. Chaidh 'Gunna na h-Uaireach' a chur gu dol an toiseach ann an 1861 gus am biodh fios aig muinntir nam bàtaichean ann an Linne Fhoirthe dè an uair a bha e. Ged a thuigear nach eil feum air a' ghunna san latha an-diugh, tha luchd-turais dèidheil air a bhith a' cruinneachadh aig uair an losgaidh gach latha.

Tha sinne ann an Alba air leth sealbhach gu bheil eachdraidh shònraichte, inntinneach againn a tha tarraingeach do dhaoine air feadh an t-saoghail. Agus nach math gun deach an eachdraidh sin a chumail beò dhuinn ann an àiteachan a leithid Caisteal Dhùn Èideann. 'S beag fios a bh' aig luchd-togail a' chaisteil air a' bhuidhean a bhiodh aig an togalach a thog iad air Alba—buidhean a mhaireas eadhon chun an latha an-diugh.

Ceistean

1. (a) Dè an fhianais a tha a' sealltainn gu bheil turasachd air leth cudromach dha Alba?

2

- (b) A thaobh turasachd, dè tha sònraichte mu Chaisteal Dhùn Èideann?

2

2. Carson a bhiodh e furasta Caisteal Dhùn Èideann a dhìon anns na linntean a chaidh seachad?

3

3. (a) Carson a tha an t-ùghdar den bheachd gu bheil fìor eachdraidh aig Caisteal Dhùn Èideann?

3

* X 7 3 2 7 5 0 1 0 3 *

Ceistean 3 (a' leantainn)

- (b) Thoir gearr-chunntas air mar a thug *Aonadh nan Crùintean* buaidh air Caisteal Dhùn Èideann.

2

4. Carson a bha an caisteal ann an deagh staid anns na linntean a dh'fhalbh?

2

5. Inns mu na dleastanasan a tha aig *Àrainneachd Eachdraidheil na h-Alba*.

2

6. Thoir cunntas air mar a tha an *Tatù* a' cur ri inbhe Caisteal Dhùn Èideann.

4

* X 7 3 2 7 5 0 1 0 4 *

7. (a) Inns mar a bha 'Gunna na h-Uaireach' feumail anns na làithean a dh'fhalbh.

1

- (b) Ciamar a tha an gunna air a chleachdadh anns an latha an-diugh?

1

8. Ann am beachd an ùghdair, dè na dòighean anns a bheil muinntir na h-Alba fortanach?

2

9. Nad bheachd, cò dha a tha an t-ùghdar a' toirt taing aig deireadh na h-earrainne?

2

[Tionndaidhaibh airson an ath cheist

* X 7 3 2 7 5 0 1 0 5 *

10. Nad bheachd, dè an dà phrìomh amas a bha aig an earrainn? Thoir taic dha do fhreagairt le bhith a' cleachdadh fianais.

4

[CRÌOCH A' PHÀIPEIR]

* X 7 3 2 7 5 0 1 0 6 *

COMHARRAN

NA
SGRÌOBH
AN SEO

ÀITE A BHARRACHD AIRSON FHREAGAIRTEAN

* X 7 3 2 7 5 0 1 0 7 *

COMHARRAN

NA
SGRÌOBH
AN SEO

ÀITE A BHARRACHD AIRSON FHREAGAIRTEAN

* X 7 3 2 7 5 0 1 0 8 *

Duilleag 08

FOR OFFICIAL USE

--	--	--	--	--	--	--	--

Teisteanais
Nàiseanta
2017

Comharra

X732/75/02

Nàiseanta 5

DIHAOINE, 2 ÒGMHIOS

1:00 F – 2:40 F

Gàidhlig
Sgrìobhadh
Gàidhlig Writing

* X 7 3 2 7 5 0 2 *

Lìon na bogsaichean seo agus leugh na tha sgrìobhte gu h-ìosal.

Làn ainm sgoile no colaiste

Baile

Ciad ainm(ean)

Sloinneadh

Àireamh an
t-suidheachain

Latha breith

Latha

--	--

Mìos

--	--

Bliadhna

--	--

Àireamh an oileanaich

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Comharran gu lèir — 20

Feuch AON cheist. Sgrìobh do fhreagairt gu soilleir anns na beàrnan san leabhran.

Tha àite a bharrachd airson fhreagairtean aig deireadh an leabhraìn seo. Ma chleachdas tu an t-àite sin, feumaidh tu àireamh na ceiste a tha thu a' freagairt a chomharrachadh gu soilleir.

Sgrìobh na tiotailean agus na h-ùghdaran aig na teacsaichean a tha air a' chleachdadh anns an deuchainn anns a chlàr air *Duilleag 03*.

Cleachd inc **gorm** no **dubh**.

Tha leabhran nam freagairtean eile ann airson Leughadh. Cuir do fhreagairtean airson Leughadh ann an leabhran nam freagairtean airson Leughadh.

Mus fàg thu seòmar na deuchainne, feumaidh tu na leabhraìn a thoirt don Fhreiceadan; mur a dèan thu sin, dh'fhaodadh tu na comharran gu lèir airson a' phàipeir a chall.

* X 7 3 2 7 5 0 2 0 1 *

Comharran gu lèir — 20
Feuch AON cheist.

1. “Tha dràma na mheadhan cumhachdach air sgeulachd no eachdraidh a thoirt dhuinn.” Sgrìobh mu dhràma a leugh no a chunnaic thu am-bliadhna mu robh seo fìor.
2. Inns mu nobhail no sgeulachd ghoirid a thug ort smaoineachadh mu chuspair no suidheachadh ann an dòigh ùr. Seall mar a bha an t-ùghdar soirbheachail ann a bhith a’ toirt buaidh ort.
3. “Tha deagh sgilean-sgrìobhaidh air leth cudromach ann a bhith a’ toirt taic do chuspair na bàrdachd.” Seall mar a tha seo fìor mu fhios bàrdachd a leugh thu am-bliadhna.
4. Sgrìobh mu phrògram no film Gàidhlig a chunnaic thu am-bliadhna a bha, nad bheachd, soirbheachail. Seall mar a chaidh diofar innleachdan a chleachdadh (a leithid sgrìobt, plot, ceòl, camara, actairean, . . .) gus buaidh a thoirt air an luchd-coimhead.
5. Dh’fhaodadh gu bheil thu air rannsachadh a dhèanamh am-bliadhna air cuspair a tha ceangailte ri cultar na Gàidhlig. Sgrìobh aithisg mun rannsachadh sin.

Dh’fhaodadh tu togail air na puingeann a leanas:

na h-adhbharan a thug ort an cuspair a thaghadh
mar a rannsaich thu an cuspair
na prìomh rudan a fhuair thu a-mach
na co-dhùnaidhean chun an tàinig thu.

* X 7 3 2 7 5 0 2 0 2 *

ÀITE A BHARRACHD AIRSON FHREAGAIRTEAN

* X 7 3 2 7 5 0 2 0 7 *

ÀITE A BHARRACHD AIRSON FHREAGAIRTEAN

* X 7 3 2 7 5 0 2 0 8 *

FOR OFFICIAL USE

--	--	--	--	--	--	--	--

Teisteanais
Nàiseanta
2017

Comharra

X732/75/03

Nàiseanta 5

DIHAOINE, 2 ÒGMHIOS

3:00 F – 3:25 F (MOLADH)

**Gàidhlig
Èisteachd**
Gàidhlig Listening

* X 7 3 2 7 5 0 3 *

Lìon na bogsaichean seo agus leugh na tha sgrìobhte gu h-ìosal.

Làn ainm sgoile no colaiste

Baile

Ciad ainm(ean)

Sloinneadh

Àireamh an
t-suidheachain

Latha breith

Latha

--	--

Mìos

--	--

Bliadhna

--	--

Àireamh an oileanaich

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Comharran gu lèir — 20

Cluinnidh tu earrann dà thuras, le còig mionaidean eadar gach turas. **Mus cluinn thu an earrann, bidh aon mhionaid agad airson na ceistean a leughadh.**

Feuch na ceistean UILE.

Chan fhaod thu faclair Gàidhlig a chleachdadh.

Sgrìobh do fhreagairtean gu soilleir anns na beàrnan san leabhran. Tha àite a bharrachd airson fhreagairtean aig deireadh an leabhraìn seo. Ma chleachdas tu an t-àite sin, feumaidh tu àireamh na ceiste a tha thu a' freagairt a chomharrachadh gu soilleir.

Cleachd inc **gorm** no **dubh**.

Chan fhaod thu rùm nan deuchainnean fhàgail ro chrìoch na deuchainne.

Mus fàg thu seòmar na deuchainne, feumaidh tu na leabhraìn a thoirt don Fhreiceadan; mura dèan thu sin, dh'fhaodadh tu na comharran gu lèir airson a' phàipeir a chall.

* X 7 3 2 7 5 0 3 0 1 *

Comharran gu lèir — 20

1. (a) Dè tha Calum ag ìnnse dhuinn mu a thuras gu Astràilia? 2
- _____
- _____
- (b) Carson nach robh sin na iongnadh dha? 2
- _____
- _____
2. Dè tha Calum a' moladh gun dèan thu air do shlighe a dh'Astràilia? 2
- _____
- _____
3. Carson nach tèid itealain gu Astràilia ann an aon cheum? 1
- _____
- _____
4. Dè a bu chòir do dhaoine fhaicinn ann an Sydney? 1
- _____
- _____
5. Carson a bhiodh e daor tadhal air Creag Ayers? 2
- _____
- _____

* X 7 3 2 7 5 0 3 0 2 *

6. (a) Ainmich dà dhòigh anns a bheil beatha ann an Astràilia agus Breatainn coltach ri chèile. 1

- (b) Dè an dòigh anns a bheil Breatannaich agus Astràilianaich diofraichte? 1

7. Dè an dà rud a tha a' dearbhadh gu bheil ceòl Gàidhealach fallain ann an Astràilia? 2

8. (a) Ainmich dà sheòrsa obair a tha air a bhith aig daoine a rinn gu math ann an Astràilia. 2

- (b) Inns dà phìos fiosrachaidh mu Lachlan MacGuaire. 2

9. Nad bheachd, dè cho soirbheachail 's a bha am blog aig Calum? Cleachd fianais gus taic a thoirt dod fhreagairt. 2

[CRÌOCH A' PHÀIPEIR]

* X 7 3 2 7 5 0 3 0 3 *

COMHARRAN

NA
SGRÌOBH
AN SEO

ÀITE A BHARRACHD AIRSON FHREAGAIRTEAN

* X 7 3 2 7 5 0 3 0 4 *

Duilleag 04

COMHARRAN

NA
SGRÌOBH
AN SEO

ÀITE A BHARRACHD AIRSON FHREAGAIRTEAN

* X 7 3 2 7 5 0 3 0 5 *

Duilleag 05

[DUILLEAG BHÀN]

NA SGRÌOBH AIR AN DUILLEIG SEO

* X 7 3 2 7 5 0 3 0 6 *

Duilleag 06

[DUILLEAG BHÀN]

NA SGRÌOBH AIR AN DUILLEIG SEO

* X 7 3 2 7 5 0 3 0 7 *

Duilleag 07

[DUILLEAG BHÀN]

NA SGRÌOBH AIR AN DUILLEIG SEO

* X 7 3 2 7 5 0 3 0 8 *

Duilleag 08